

دولت، شهرداری‌ها، بیمه‌های اجتماعی و از همه مهمتر خود این گروه را به دنبال دارد.

ارکان حامی دستفروشان

دستفروشان با توجه به نداشتن امنیت شغلی و نبود کارفرما باید از سوی دولت و شهرداری‌ها حمایت شوند تا این گروه از شواغلان امکان برطرف کردن نیازهای ضروری بیمه‌ای، درمانی و بازنشستگی را از طریق سازمان‌های بیمه‌گر داشته باشند. از آنجا که بهره‌وری پایین، نبود امکان استفاده از خدمات بیمه‌ای، امنیت کسب و کار گواه وضعیت دستفروشان است، آنها توان پرداخت مالیاتی ندارند به همین دلیل لزوم ساماندهی آنها بیشتر روشن می‌شود.

اگر این گروه از فعالان اقتصادی مانند دیگر بازاریان و مغازداران امکان تأمین مکان مناسبی برای این فعالیت خود داشته باشند، اثرگذاری این امکان در افزایش کسب درآمد و تأمین معیشت آنان مشخص خواهد بود.

ارائه خدمات بیمه‌ای

گسترش امکانات بیمه‌ای و ارائه خدمات به گروه دستفروشان به عنوان تضمین امروز و فردای این قشر در به رسمیت شناختن شغل آنها مؤثر خواهد بود.

با توجه به اینکه دستفروشی یک شغل کاذب با درآمد پایین محسوب می‌شود، لذا ساماندهی آنها علاوه بر مفید دانستن این شغل در عرصه اقتصادی و اشتغالزایی کشور، در صورت حمایت دولت نفع دوسویه بیمه‌های اجتماعی و خود آنها را در آینده به دنبال خواهد داشت. گسترش خدمات بیمه‌ای و حمایت از

ایجاد تشکل صنفی جهت ارائه خدمات به دستفروشان

بخشی از سیاست‌های اشتغال بر مبنای آن و بهره‌مندی دستگاه‌های متولی کسب و کار از حضور دستفروشان در بازار کار در گفت‌وگوی آتیبه‌نو با هادی ساداتی نایب رییس کانون انجمن‌های صنفی کارگران ساختمانی کشور آمده است.

ساماندهی فعالیت دستفروشان با وضعیت شغلی ناپایدار راهکار مهمی برای توسعه اشتغال بوده و حمایت دستگاه‌های متولی جهت بهره‌مندی آنان از خدمات کسب و کار و حتی بیمه‌های اجتماعی، تضمین‌کننده آینده این قشر است. مزایای حمایت از فعالیت اقتصادی دستفروشان، تدوین

مزایای ساماندهی فعالیت‌های اقتصادی دستفروشان چیست؟

ساماندهی دستفروشان علاوه بر داشتن مزیت‌هایی از نظر اشتغالزایی برای آنها، به نوعی نظم و انضباط کاری برای این گروه از مشاغل را ایجاد خواهد کرد و در واقع چارچوب فعالیت آنها را روشن می‌سازد.

یکی از مهمترین موضوعات درباره ساماندهی دستفروشان این است که به طور یقین تأثیر جدی را در جلوگیری از آسیب‌ها و بزه‌های اجتماعی در مورد افراد سودجو و سوءاستفاده‌کننده از این موقعیت به دنبال دارد.

همچنین پرهیز از تبادل کالاها و اجناس قاچاق توسط برخی از افراد سودجو در میان دستفروشان در راستای ساماندهی وضعیت این افراد امکان پذیر است.

استمرار حضور دستگاه‌های نظارتی بر عملکرد این افراد در توسعه اشتغال جامعه دستفروشان با داشتن منابع درآمدی پایین دخیل خواهد بود. تلاش در ساماندهی فعالیت دستفروشان از به هم ریختگی سیستم مبلمان شهری و ایجاد تصاویر ناهمگون شهری جلوگیری خواهد کرد. برخی افراد دستفروش (دستفروشان) به دلیل نداشتن توان مالی و به دلیل تأمین معیشت خود و خانواده مجبور به دستفروشی شده و این افراد هیچ جایگاه تعریف شده‌ای در قوانین و مقررات حوزه کار بخصوص قانون کار ندارند.

اکثر افراد دستفروش (دستفروشان) بدون داشتن مکان مشخص برای عرضه کالاهای خود، بعضاً مورد حمله قرار می‌گیرند. این اقدام و برخورد با دستفروشان مشکلات و چالش‌های بیشتری را برای آنها و نهادهای متولی به وجود خواهد آورد.

با توجه به اینکه دستفروشی در زمره اشتغال پایدار نیست، ساماندهی این افراد و حمایت‌های مختلف از آنها چه منافعی به دنبال خواهد داشت؟

عمل به وظایف و عملکرد درست دستگاه‌های متولی در خصوص ساماندهی اشتغال و موارد مرتبط با دستفروشان و حمایت سازمان یافته از این قشر به عنوان فعالان و شاغلان بازار کار غیررسمی نفع نظام، ارزش‌ها و مردم را به دنبال دارد.

همچنین با توجه به اینکه فعالیت دستفروشان (دستفروشی) به عنوان یک اشتغال تلقی نشده و اشتغال پایدار به حساب نمی‌آید، محسوب کردن این افراد حتی پس از ساماندهی به عنوان اشتغال ایجاد شده تناسبی با تعاریف رسمی ایجاد فرصت‌های شغلی ندارد.

وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کشور می‌توانند موضوع ساماندهی دستفروشان را – فقط بخاطر ایجاد نظم و ترتیب و نظارت بر این گروه نه مسأله تولید و ایجاد اشتغال –

مدنظر قرار دهند.

ایجاد و تولید اشتغال نباید به این مسأله پیوند داده شود؛ زیرا غالب این افراد به عنوان قشر کم‌درآمد و بی‌بضاعت و به خاطر نیاز معیشتی به دستفروشی روی آورده‌اند.

حتی امکان تغییر روزانه فعالیت اقتصادی از سویی این افراد در قالب‌های دستفروشی و کاری نیز وجود دارد و ما این موضوع را برای این افراد به عنوان ایجاد اشتغال محسوب نمی‌کنیم.

تعریف اشتغال این است که فردی در یک جایگاهی در مدت معینی کار انجام دهد و به واسطه آن فعالیت، فرد دارای منبع درآمد و اشتغال وی نیز تحت حضانت و از شمول قانون کار باشد.

چه راهکارهایی برای حمایت بیمه‌ای از دستفروشان و بهره‌مندی آنان از مزایای بیمه‌های اجتماعی و به تبع آن توسعه چتر بیمه‌ها از این طریق وجود دارد؟

حمایت بیمه‌ای از این افراد در سازمان تأمین اجتماعی نیز نیازمند و مستلزم تشکل در قالب تشکل صنفی دستفروشان است تا افراد شاغل در این بخش در راستای شغل‌ها و نوع فروش خود نسبت به تشکیل این تشکل صنفی اقدام کنند.

همچنین افراد دستفروش با معرفی به این تشکل صنفی و شناسایی برخی دیگر از آنها از سوی این واحد صنفی موضوع بیمه‌پردازی این گروه از جامعه و بهره‌مندی از خدمات بیمه‌ای آنان دنبال شود.

البته شرط حمایتی دولت در این خصوص و تقبل واریزی سهم بیمه‌ای آنها نیز باید در قالب فرایندهای خاص بودجه‌ای و تخصصی در دولت مورد توجه و تصمیم‌گیری قرار گیرد.

چه برنامه اثرگذاری برای حمایت از دستفروشان در عرصه اقتصادی در قالب سیاستگذاری و تعیین اهداف حوزه کار در دولت قابل انجام است؟

نهاد دولت و سایر نهادهای متولی نیز باید با حمایت‌های لازم از دستفروشان، امکان مساعدت‌های لازم در امر بیمه این افراد مرتبط با معیشت و زندگی آنان را فراهم کنند؛ زیرا دستفروشان نیازمند حمایت دولت و دستگاه‌های متولی هستند.

همچنین باید در قالب یک تشکل صنفی برنامه پوشش بیمه‌ای این افراد در راستای استفاده از خدمات بیمه‌ای و بازنشستگی در آینده اجرایی شود.

شرط احتساب دستفروشان به عنوان بخشی از جامعه شاغلان کشور و الزامات این مسأله چیست؟

نکته مهم این است که نباید حمایت از دستفروشان به عنوان تولید اشتغال محسوب شود؛ زیرا تولید اشتغال کشور در امر دستفروشی نیست. با توجه به اینکه دستفروشان به عنوان فروشندهگان کالاهای خود به صورت روزانه در حال فعالیت هستند نباید دستگاه‌های نظارتی این افراد را به عنوان مولد اشتغال (شاغل) تلقی کنند.

دستفروشان با داشتن جایگاهی ثابت در شغل خود می‌توانند به عنوان مولد اشتغال در جامعه محسوب شوند، اما این افراد همیشه جایگاه‌شان متغیر و در واقع ماهیت شغلی آنها متغیر محسوب می‌شود.

به صورت قطع و یقین این افراد باید یک نوع کار و فعالیت برای امرار معاش خود و منبعی برای تأمین درآمد داشته باشند که اکنون دستفروشان نیز بر اساس نیاز بازار کار و بستگی به عرضه و تقاضای مردم، اقدام در دستفروشی در مترو، اتوبوس و جایگاه‌های مختلف می‌کنند.

و برنامه‌ریزی‌های انجام شده فعالیت دستفروشان تا پایان امسال به رسمیت شناخته شده و ساماندهی خواهند شد.» محمود کریمی بیرانوند می‌گوید: «مسأله ساماندهی وضعیت دستفروشان مربوط به چند وزارتخانه مانند وزارت کشور، اقتصاد، کار و شهرداری‌ها است.» وی افزود: «البته وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز در بخش اصناف می‌تواند در این زمینه کمک کند تا خدمات دستفروشان به زیرمجموعه صنوف بازگردد.»

وی با اشاره به اینکه البته دستفروشی خود به خود یک شغل است، تصریح کرد: «عضاً برخی از دستفروشان درآمدهای مناسبی در راستای عرضه کالا و شغل دستفروشی خود دارند، اما باید این مسأله چارچوب داشته باشد.» معاون اشتغال و کارآفرینی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: «تاکنون دستفروشی به عنوان یک شغل رسمیت پیدا نکرد و تا پایان امسال در قالب طرحی بین وزارتخانه‌های مذکور، پدیده دستفروشی برای ساماندهی به رسمیت شناخته می‌شود.»

از اشتغال غیررسمی به رسمی

در صورتی که پدیده دستفروشی به عنوان شغل تلقی و به رسمیت شناخته شود، گام‌هایی در جهت توسعه اقتصادی این فعالیت و تبدیل اشتغال غیررسمی آنها به اشتغال رسمی کلید خواهد خورد؛ بنابراین سیاستگذاری در حوزه اشتغال غیررسمی برای توجه به معیشت دستفروشان و پرکردن خلاء این نوع اشتغال باید از سوی نهادهای متولی اجرایی شود تا با اقدام وزارت کار و حمایت‌های دولتی و شهرداری‌ها در جهت به رسمیت شناختن دستفروشی برنامه‌ریزی اثربخشی طرح‌ریزی شود.

ارتباط دستفروشی و بیمه‌های اجتماعی

مجید ابهری

کارشناس حوزه آسیب‌های اجتماعی

به همین موضوع، یکی از عوامل ازدحام در وسایل حمل‌ونقل عمومی شهری است. از آنجا که دستفروشان به واسطه فعالیت در عرصه اقتصادی تحت پوشش و نظارت هیچ مرکز نیستند، بنابراین پوشش قوانین و مقررات بیمه‌های اجتماعی نیز شامل حال آنها نیست.

سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بیمه‌ای خصوصی و دولتی می‌توانند با تحت پوشش قرار دادن این افراد و خانواده‌ها آنان و پرداخت بخشی از سهم حق بیمه ماهانه آنان مسأله بازنشستگی و استفاده از خدمات بیمه‌ای را برای این بخش از شاغلان غیررسمی حل کنند. همچنین با بهره‌مندی از بیمه‌های اجتماعی امکان استفاده دستفروشان از خدمات درمانی برای این افراد فراهم می‌کنند.

در صورت بروز بیماری و تصادف برای افراد دستفروش معلوم نیست چه سرنوشتی در انتظار آنها خواهد بود. این در حالی است که با قرار گرفتن تحت پوشش بیمه درمان، بخشی از مشکلات درمانی آنها حل خواهد شد. پوشش‌های بیمه‌ای خوش‌فرما به طور معمول امکان بهره‌مندی دستفروشان از مزایای بیمه‌های اجتماعی را فراهم می‌کند.

سازمان تأمین اجتماعی با تدوین برنامه‌های گسترش چتر بیمه‌ای برای دستفروشان و وساطت گستران می‌تواند این قشر کم‌درآمد را تحت پوشش قرار دهد. همچنین در کنار بیمه‌های درمانی و بازنشستگی اینگونه افراد می‌توانند با پرداخت حق بیمه بسیار ناچیز از بیمه دوران بیکاری نیز بهره‌مند شوند. تأمین اجتماعی همچنین می‌تواند با انجام مطالعات و پژوهش‌های اولیه برای پوشش بیمه دستفروشان با اتخاذ تدابیر بیمه‌ای و در نظرگیری تبصره‌های جدید (همانند روشی که برای بیمه استارت‌آپ‌ها، فریلنسرها و... به کار گرفت) شرایط بهره‌مندی آنها از مواهب بیمه را فراهم سازد.

دستفروشی به عنوان یک پدیده اجتماعی ارتباط مستقیمی با مهاجرت دارد. بساط‌گستری و دستفروشی به عنوان یکی از پدیده‌های شهرنشینی، برخی مشکلات اقتصادی برای صاحبان کسب و کار را موجب می‌شود. روستاییان و ساکنان شهرهای کوچک از آنجا که دارای تخصص‌های حرفه‌ای و سرمایه قابل ملاحظه‌ای نیستند، با مهاجرت به شهرهای بزرگ، به ناچار به دستفروشی در حاشیه خیابان‌ها و میدان‌های روی می‌آورند.

به موازات استقرار در خیابان‌ها، میدان‌ها و اماکن پررفت و آمد، بسیاری از دستفروشان در اتوبوس‌ها، مترو و واگن‌های قطارهای مسافربری اقدام به دستفروشی می‌کنند. معمولاً این افراد هنگام فروش کالا، اقلام مورد نیاز همه طبقات جامعه را با قیمت‌های مناسب‌تر از بازار به مردم عرضه می‌کنند. از آنجا که مغازه‌داران و بازاریان به واسطه داشتن محل کسب باید با پرداخت مالیات، عوارض و ارزش افزوده قیمت بیشتری را به فروشنده ارائه کنند، همین موضوع باعث شده تا کالاهای آنها گران‌تر به دست مصرف‌کننده برسد. از سوی دیگر دستفروشان تحت پوشش هیچگونه امکانات و خدمات بیمه‌ای، درمانی و بازنشستگی نبوده و در صورت بروز حوادث و بیماری، خود باید هزینه‌های مربوطه را پرداخت کنند. این افراد به طور معمول کالاهای مورد نیاز اقشار مختلف را تأمین و عرضه می‌کنند. اخیراً شهرداری‌ها با ایجاد میدان‌های هفتگی مانند شنبه باجمعه بازار و اجاره دادن غرفه‌های اینگونه مراکز به دستفروشان مرکز تجمعی برای این گروه فراهم کرده‌اند.

اما به دلیل دائمی نبودن این مراکز و ماهیتی موقتی آنها، دستفروشان به دلیل عدم استمرار در درآمدی دچار مشکلات مختلف اقتصادی هستند.

همچنین دستفروشان معمولاً در حاشیه شهرهای بزرگ و شهرک‌های اقماری زندگی و برای رفت و آمد به شهر با مراکز پرجمعیت شهری مانند میدان و خیابان‌های شلوغ مجبور به استفاده از اتوبوس‌ها و مترو هستند و